

POGOVOR Z »OČETOM« TBP-ja IN PREVENTA HALOGA BOGDANOM ŠAVLIJEM

Znanje in inovativno delo za dodano vrednost v proizvodnji

Med najpomembnejše »vlečne konjce« gospodarskega razvoja v severovzhodni Sloveniji že vrsto let sodita tudi Tovarna bovdenov in plastike (TBP) in Prevent Halog iz Lenarta, ki sta tudi najbolj zaslužna za stabilne gospodarske in socialne razmere v osrednjih Slovenskih goricah v teh kriznih časih. To kar sta Tovarna avtomobilov in motorjev (Tam) in Mura predstavljali za Maribor oziroma Murško Sobotno, to kar predstavlja Perutnina za Ptuj, to kar predstavlja Impol za Slovensko Bistrico, to predstavljata podjetji TBP in Prevent Halog za Lenart in prebivalce občin iz osrednjih Slovenskih gor. Največ zaslug za hiter in hkrati stabilen razvoj obeh podjetij ima Bogdan Šavli s sodelavci, ki velja za »očeta« obeh podjetij. Z njim smo se pogovarjali o doseganem razvoju in perspektivah TBP-ja in Preventa Haloga, ki dajeta delo in kruh skupno blizu 1200 delavcem in njihovim družinam.

Ste odlični poznavalec razmer v tej panogi, saj v njej delate in poslušate že več desetletij. Kako ocenjujete trenutne razmere v panogi? Je kriza v avtomobilski industriji v Evropi in svetu že dosegla dno, ali se bo še poglabljala?

V času, ko sem delal v tej gospodarski panogi, sem doživel kar nekaj kriz. Ko me sprašujete, če je kriza dosegla dno ali pa se bo še poglabljala, je moj odgovor pogojen. V Evropi z razvito gospodarsko tradicijo, kjer prevladujejo lastne visoke tehnološko razvite blagovne znamke, se kriza že umirja. Če se sedaj osredotočim na avtomobilsko industrijo, kot na generator razvoja vseh panog v svetovnem gospodarstvu, je vaša ugotovitev točna. Fizični obseg proizvodnje v avtomobilski industriji Evrope vsaj naslednjih deset let ne bo dosegel takšnega razvoja, kot ga je pred krizo. Vse to se prenaša tudi na Slovenijo. Slovensko gospodarstvo je specifično in po moji oceni premočno vezano samo na storitvene dejavnosti, s premalo blagovnimi znamkami oziroma proizvodi, ki bi nam omogočali ustvarjati višjo dodano vrednost. Tega imamo v Sloveniji premalo, zato prehajamo v preveliko odvisnost od takšnih trgov, kot jih imamo tudi mi v TBP-ju in Prevent Halogu.

Celo iz Nemčije prihajajo ocene, da so se v preteklosti morda preveč osredotočili na avtomobilsko industrijo in da bodo morali v bodoče posvetiti več pozornosti še nekaterim drugim panogam. Kako se bo po vaši presoji avtomobilska industrija razvijala po krizi?

Evropa je še zmeraj motor razvoja in kakovosti v avtomobilski industriji, vendar bo to tradicionalno vlogo s časom izgubila. Slovenska podjetja so v veliki meri posredno ali direktno vezana na avtomobilsko industrijo.

Za slovensko avtomobilsko industrijo je še pred kratkim veljalo, da je z 18 odstotki udeležena v slovenskem izvozu, s 6 odstotki in bruto domačem proizvodu, da ima 80 velikih, srednjih in malih podjetij, ki jih spremlja še več kot dvesto malih kooperantov, in da ta sektor skupno zaposluje 25.000 ljudi - in to neposredno. Posredno pa dela za avtomobilsko industrijo pri nas 100.000 zaposlenih. Vsi ti ustvarjajo 20 odstotkov celotnega slovenskega izvoza blaga in storitev. Dodana vrednost v povprečju znaša 32.500 evrov na zaposlenega. To so podatki, ki nekako sami po sebi ponujajo odgovor na vaše vprašanje.

Kakšne so po vaši presoji dolgoročne perspektive TBP-ja in Preventa Haloga?

V skupino podjetij, ki tvorijo slovensko avtomobilsko industrijo, spada tudi TBP Tovarna bovdenov in plastike, d. d. in Prevent Halog, d. o. o. Obe družbi ustvarjata svoj prihodek izključno iz storitvene dejavnosti - proizvodnje sestavnih delov za avtomobilsko industrijo. TBP proizvajava bovden potege, ki tvorijo mehanizme za vgradnjo v avtomobile. Prevent Halog pa je proizvajalec avtomobilskega interiera, predvsem tekstilnega in usnjenelega dela avtomobilskih sedežev. Perspektiva obeh družb je vsekakor v avtomobilski industriji. Razvoj bo moral iti v smeri iskanja novih komplementarnih produktov. V obstoječo proizvodnjo pa bo potrebno vgraditi še več inovativnosti in razvojnega znanja, da se bo odvisnost od ročnega dela zniževala. To so visoke zahteve. Prepričan sem, da bomo uspešni in da bomo s tem zagotovili obstoj obeh družb in ohranili delovna mesta.

Začetki TBP-ja segajo v leto 1960, ko so v okviru Klemosa samostojno organizirali proizvodnjo drobnih kovinskih izdelkov in galanterije, ki se je postopoma razširila na izdelavo bovdenov in brizganje plastike. Leta 1992 pa je iz Klemosa zrasla nova tovarna TBP. Kdo se je pravzaprav domislil, da bi začeli izdelovati bovdeno, saj gre za zelo specifičen izdelek.

V letih 62 in 63 se je pričela drobna galanterijska proizvodnja. Takrat smo na doma izdelanem »stroju« iz žice navili žično spiralo in jo plastificirali. Spominjam se še nekaterih takratnih sodelavcev, ki so izdelali prve metre te spirale. To so bili Anton Vogrin, Stanko Dobaja, Slavko Stefanec. To naj bi bili prvi zametki proizvodnje bovdenov. Tudi takrat je bila že prisotna inovativ-

nost. Na pobudo Miroslava Klikiča, takratnega predstavnika Klemosa, sva se dogovorila za razvoj »sajl« za kolesa Rog. Imela sva uspeh in prodaja se je razširila na trgovino Autocenter Zagreb, Slovenija avto Ljubljana itd. Takrat sem vodil tehnični sektor Obrtnega podjetja Klemos. Industrijski način proizvodnje bovden potevov ali žičnih mehanizmov se je pričel v letu 1971, ko smo s takratnim direktorjem Klemosa Avgustom Seničarjem pristopili k partnerstvu s firmo VEBE - Küster iz ZRN. Bili smo eno od dvajsetih podjetij v takratni skupni Jugoslaviji, v katerega je vlagal tuji kapital. Sodelovanje je trajalo deset let in je bilo uspešno. V tem času smo pridobili veliko znanja in tehnološke opreme, kar nam je omogočilo, da smo vstopili v svet avtomobilske industrije. V tem času smo osvajali proizvodnjo bovden potevov za TAM, TOMOS, TAS, VW, IMV FIAT in ZASTAVO. To sta bila dva mejnika, ki sta zaznamovala pričetek proizvodnje v Lenartu.

Tretji mejnik je bil 29. 3. 1990. To je datum rojstva današnje TBP Tovarne bovdenov in plastike, d. d. Tega leta sem tudi stopil na čelo družbe TBP. Z referendumom sta se odcepila iz Klemosa tozld Klemos Küster in tozld Plastika. Združila sta se v enovito delovno organizacijo TBP Tovarna bovdenov in plastike, p. o., leta 1995 pa skozi proces prestrukturiranja v delniško družbo. Ta tretji mejnik TBP-ja sem oblikoval sam ter začrtal tudi politiko nadaljnjega razvoja podjetja. Takrat nas je bilo v podjetju zaposlenih 184. Domala vsi so zaupali moji viziji. Vse zaposlene imam v najlepšem spominu. Ta najin razgovor ne dopušča, da bi lahko imenoval, vse, ki so mi ostali v zares lepem spominu, ker bi bil spisek predolg. Ne morem pa mimo imen svojih najbližjih sodelavcev, ki so bili soustvarjalci današnjega TBP-ja. Njihova imena bodo ostala v kroniki družbe TBP zapisana z velikimi črkami. O doprinosu vsakega izmed njih bi lahko veliko povedal, vendar mi

bila gospodarsko najbolj prizadeta. Padle so vse velike tovarne. Mnogo ljudi se je obračalo na mene za pomoč pri iskanju zaposlitve. Iskal sem možnosti, kako razširiti proizvodnjo v TBP-ju in s tem odpirati nova delovna mesta.

Bogdan Šavli, ki velja za »očeta TBP-ja in Preventa Haloga, je dolgo vrsto let vodil obe podjetji, v katerih je tudi eden izmed delničarjev. V letu 2007 je sprejel nagrado Gospodarske zbornice Slovenije za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke. Zna je njegova poslovna filozofija: »Največja dobrina je delo, ki daje varnost, srečo in zadovoljstvo ljudem.« Ljudem, v katere je vedno verjel in jih cenil.

Izkoristil sem svojo poslovno poznanstvo z Nijazom Hastorjem iz Wolfsburga in Jožetom Kozmusom iz TUS Preventa Slovenj Gradec. Hastor mi je dal podporo, da sem se lotil projekta izdelave avtomobilskih sedežnih prevlek. Moral sem se učiti o novih tehnologijah, materialih in procesih dela. V oktobru leta 1994 sem pridobil dve konfekcionarki iz takratnega Caprica in to Heleno Meke in Darinko Polič. Z navdušenjem sta se lotile dela in okrog sebe zbrale približno 30 šivilj iz tedanjega Caprica. Z dvomesnim šolanjem v Preventu smo uspeli v decembru 1994 izdelati prve sedezne avtomobilske prevleke. Dve leti je proizvodnja prevlek potekala v profitnem centru TBP, d. d., Lenart. Ob pričetku leta 1996 smo proizvodnjo prevlek prenesli na novoustanovljeno podjetje Prevent Halog, d. o. o., Lenart. V letu 2003 je število zaposlenih v tem podjetju naraslo na 850. V tem obdobju sta bila Prevent Halog in TBP največja zaposlovalca v severovzhodni Sloveniji: skupno sta imala okoli 1300 zaposlenih. Zaposlovali smo ljudi iz 25 občin. Seveda pa je imela v tem času občina Lenart najnižjo stopnjo brezposelnih.

Zaupal sem pridnim slovenskogoriškim delavkam in delavcem. Mnogokrat pa sem bil tudi zahteven in kritičen do njih, a ni šlo drugače. Avtomobilska industrija in kupci avtomobilov terjajo vrhunsko kakovost.

prostor ne dopušča, zato jih bom samo imenoval: pokojni Vinko Šalamun, Zlatko Titan, Drago Spasovski, Hilda Gjerkeš, Slavko Lužnik, Danica Hižman. V času tranzicije in formiranja nove zgodovine TBP Tovarne bovdenov in plastike, moram z vsem spoštovanjem omeniti Nijaza Hastorja, enega izmed uglednih poslovnežev v avtomobilski industriji Evrope. To je gošop, ki mi je omogočil vzpostavitev direktnega poslovanja s podjetjema VW in AUDI. V letu 1994/95 pa je bil odločujoč pri formiranju nove družbe Prevent Halog, d. o. o., v Lenartu.

Kako pa je prišlo do tega, da je v Lenartu stekla proizvodnja sedežnih prevlek za avtomobilsko industrijo?

Po letu 1990 je bila v Slovenskih goricah velika nezaposlenost. Bili so močni pritiski po zaposlovanju. Severovzhodna Slovenija z mariborskim industrijskim bazenom je

Tako TBP kot Prevent Halog slovita po visoki kakovosti izdelkov. Kako jih dosegata, saj sta obe tovarni zrasli na pretežno agrarnem področju, ki nima ravno dolge industrijske tradicije?

Res je, da obe naši tovarni nista svoje stopnje razvoja in visoke kakovosti dosegli na osnovi industrijske tradicije, ampak s trdim delo in stalnim učenjem ter priučevanjem oziroma usposabljanjem za nove procesa dela. Še danes sem ponosen na vse zaposlene in visokokvalificiran strokovni kader v obeh družbah, saj smo prvi v Sloveniji pridobili avtomobilski certifikat VDA 6.1 in ISO/TS 16949. Ostali certifikati, od ISO 9002, 9001 in ISO 14000, so bili že naša stalnica od leta 1996. Pri nas je bil v veljavi slogan: »Kakovost ni neznanka, ampak sedanjost in prihodnost.« Ravno zaradi tega me kot direktorja obeh družb ni bilo nikoli

strah. Zaupal sem pridnim slovenskogoriškim delavkam in delavcem. Mnogokrat pa sem bil tudi zahteven in kritičen do njih, a ni šlo drugače.

Kako ta čas potekata proizvodnja in poslovanje v obeh podjetjih? Je naročil in dela dovolj? Kakšni so poslovni rezultati?

V TBP-ju kakor tudi v Preventu Halogu so se konec leta 2008 naročila znižala. V TBP-ju celo za 35 odstotkov, v Preventu Halogu pa za približno 20 odstotkov. Od marca tega leta so naročila v porastu, vendar ne bodo več dosegla predkrizne rasti. Meseca maja sem vodenje družbe TBP predal Stanislavu Loncnerju.

Z zadovoljstvom ugotavljam, kot predsednik nadzornega sveta TBP-ja, da so krizo dobro prestali in da v letu 2009 pričakujejo boljše poslovne rezultate kot v kriznem letu 2008.

Za Prevent Halog, kjer pa firmo vodim kot prokurist, lahko z zadovoljstvom povem, da so kljub zmanjšanju naročil poslovni rezultati dobri. Konkretno številke niso tajnost, vendar bi moral potem navajati celotno analizo poslovanja. To pa morda kdaj drugi.

Fizični obseg proizvodnje v avtomobilski industriji Evrope vsaj naslednjih deset let ne bo dosegel takšnega razvoja, kot ga je pred krizo. Vse to se prenaša tudi na Slovenijo. Slovensko gospodarstvo je specifično in po moji oceni premočno vezano samo na storitvene dejavnosti, s premalo blagovnimi znamkami oziroma proizvodi, ki bi nam omogočali ustvarjati višjo dodano vrednost.

Obe podjetji danes dajeta delo in kruh skupno okoli 1200 delavkam in delavcem ter njihovim družinam. Kakšna je struktura zaposlenih?

Ta čas je zaposlenih v TBP-ju 560 delavcev, od tega okoli 50 za določen čas in v Preventu Halogu 580 - vsi za nedoločen čas. To je skupaj še zmeraj 1140 ljudi. Poleg tega dela za Prevent Halog še več kot 50 kooperantov, pred krizo pa jih je delalo 150. V prejšnjih obdobjih pa je bilo skupno 1300 ljudi. V obdobju zadnjih petih let se je število zaposlenih znižalo za 160. Struktura zaposlenih je približno uravnovešena v obeh družbah. Mogoče samo nekaj podatkov: visoko in višjo izobrazbo ima v Preventu Halogu 4 odstotke zaposlenih, v TBP-ju pa 6 odstotkov. Srednjo izobrazbo ima v Preventu Halogu 23 odstotkov zaposlenih, v TBP-ju pa 31 odstotkov. Že v odgovoru na eno od prejšnjih vprašanj sem govoril o razvoju in novih usmeritvah. Te pa narekujejo povečanje števila visokokvalificiranih kadrov s 6 na 20 odstotkov. Predvsem velja to za TBP.

Delavci pravijo, da je delo v TBP-ju in Preventu Halogu odlično organizirano in zelo intenzivno, tako da delavci zares izkoristijo za delo vsako minuto. Se jim to pozna tudi pri plačah?

Prišel bom z vašo malo laskavo predpostavko, da je v TBP-ju in Preventu Halogu odlična in zelo intenzivna organizacija dela. Še prej kot direktor obeh družb sem bil ravno na tem segmentu zelo kritičen. Uspehi, ki so bili doseženi skozi vsa leta, so prišli v delovne navade in so postali vsakdanjost. To vsekakor je velik uspeh. Zanimiva vas ekonomski položaj zaposlenih. Ja, to je za današnji čas zelo aktualno vprašanje, saj se dnevno dogajajo odpuščanja in življenjska stiska ljudi je zmeraj večja. Zmeraj manjše so možnosti za zaposlovanje. Minimalna plača več ne zadošča za normalno preživetje. Sprašujete, kako je s plačami v TBP-ju in Preventu Halogu. V vsem času mojega direktorovanja sem skrbel in se trudil, da so bile naše bruto plače najmanj 10 odstotkov nad kolektivno pogodbo. Že pred desetimi leti sem uvedel božičnico, kakor tudi socialne dodatke, ki so uravnavali razpon pri plačah. Zaposleni so bili deležni pomoči pri zdravljenju ali drugih osebnih težavah. Zadnja leta poslušam sugestije in »parole«, ki jih sindikati izrekajo do delodajalcev. To vse je v naših družbah že večletna stalnost. Hvala bogu, do sedaj smo vse to zmogli. Če pa pogledamo plače naših zaposlenih delavk v Preventu Halogu, so že danes v

mejah zahtevanih 600 evrov ali celo več. Morda je nekoliko nižje v TBP-ju, vendar se tudi tam približujejo tej številki.

Kako pa bo v bližnji prihodnosti, so delovna mesta v obeh podjetjih varna?

No, brez odpuščanja v naših dveh družbah glede na globalno krizo, ki nas je prizadela, ni šlo. Če pa primerjamo število odpuščenih pri nas z odpuščenimi v drugih podjetjih v severovzhodni Sloveniji, je ta številka zanemarljiva. TBP ni podaljšal dela zaposlenim za določen čas (šlo je za okoli 160 delavcev), vendar je od januarja letos ponovno zaposlil okoli 80 ljudi. V Preventu Halogu se je število zaposlenih zmanjšalo za 18 in 6 upokojencev. Skrajšanja delovnega časa ni bilo, samo nekaj delavk je bilo na čakalju prve tri mesece tega leta. Sedanja situacija je dokaj stabilna. Vendar se moramo zavedati dejstva, da se bomo tudi v bodoče morali prilagajati razmeram na trgu. Veste, moja filozofija je, da se nova dodana vrednost ustvarja z znanjem in inovativnim delom v proizvodnji. Iz iztržka država pobere delež z davki in ostale dajatve, ki polnijo blagajno, da lahko zadovoljuje svoje potrebe. Bojim se, da takega trenda rasti stroškov družbene nadgradnje ne bomo mogli vzdržati. To pa se že odraža v vsakodnevni dogodkih, ki imajo socialne posledice.

Njihova imena bodo ostala v kroniki družbe TBP zapisana z velikimi črkami: pokojni Vinko Šalamun, Zlatko Titan, Drago Spasovski, Hilda Gjerkeš, Slavko Lužnik, Danica Hižman. V času tranzicije in formiranja nove zgodovine TBP-ja moram z vsem spoštovanjem omeniti tudi Nijazo Hatorja, enega izmed uglednih poslovnežev v avtomobilski industriji Evrope, ki mi je omogočil vzpostavitev direktnega poslovanja s podjetjema VW in AUDI.

TBP in Prevent Halog ne zagotavljata samo socialne varnosti več tisoč ljudem v Slovenskih goricah, temveč veliko prispevata tudi k hitrejšemu razvoju Lenarta in drugih krajev v Slovenskih goricah, predvsem pa tukajšnjemu kulturnemu, športnemu in nasploh družbenemu življenju.

Razvijal, podpiral in spodbujal sem njuno družbeno odgovornost do okolja. Materialno sta obe podjetji podpirali in še podpirata mnogo športnih, kulturnih in humanitarnih organizacij v občini Lenart in celotnih Slovenskih goricah. S tem bogatimo življenje tukajšnjega prebivalstva. Sedaj, ko ne vodim več obeh družb skupaj, vam ne morem povedati natančne številke. Lahko pa vam povem, kako je bilo s tem do leta 2008. Takrat je bilo letno teh sredstev krepko več kot sto tisoč evrov.

Kakšne načrte imate za naslednje leto? Kaj želite zaposlenim v obeh podjetjih in njihovim družinam ter nasploh našim bralcem?

Desetletja življenja minevajo s hitrostjo življenja in puščajo za sabo uspehe in neuspehe generacij. Tudi jaz sem del teh generacij. Kar se tiče mojega osebnega življenja, so moji načrti skromni in primerni času, v katerem živimo. Sigurno je, da si predvsem želim zdravja in sreče v svoji družini.

Za svoje ljudi, ki jih vodim v Preventu Halogu v novem letu želim, da skupaj ohranimo delovna mesta, da so zdravi, zadovoljni in srečni v krogu sodelavcev in družine. Zaposlenim v TBP-ju pa želim, da bi bili zadovoljni in uspešni s novo upravo ter da bi tudi vnaprej med obema družbama vladalo razumevanje in medsebojna solidarnost. Veliko zdravja in zadovoljstva v prihodnje in vesele božične praznike želim tudi družinam vseh zaposlenih v Preventu-Halogu in TBP-ju.

Vesel sem, da sem bil povabljen kot eden prvih sogovornikov z vami ob nastajanju novega časopisa. Vam, uredniškemu odboru in vsem bralkam in bralcem želim prijetne božične praznike ter mnogo uspehov, zdravja, sreče in zadovoljstva v letu 2010!

Besedilo in foto: Tomaž Kšela

KOMENTAR

Preudarno v novo leto

Pred letom dni, ko so posledice svetovne finančne in gospodarske krize dosegle tudi Slovenijo, so nas mnogi politiki tolažili, da bo kriza dno dosegla spomladi letos, nato pa se bodo gospodarske razmere začele postopno izboljševati. Danes vemo, da so govorili na pamet in brez strokovnih argumentov. Krivulja gospodarske uspešnosti pri nas se je spuščala vse letošnje leto, kdaj pa se bo ponovno obrnila navzgor, pa si ta trenutek ne upa napovedati noben strokovnjak. Nobena dvoma ni več, da se bomo tudi v letu 2010 morali navaditi živeti s krizo.

Za tokratno krizo, ki je nismo povzročili v Sloveniji, pač pa so za njo odgovorni največji bogatini na svetu in njihov nenasitni pohlep po še večjem bogastvu, je značilno, da primanjkuje dela in denarja. Čeprav ne vemo, kako dolga in huda bo kriza, pa prav dobro vemo, kako jo bomo občutili: ker bo dela vse manj, bo vse težje priti do denarja.

Že danes mnogi prejemajo nižje plače, ker so številna podjetja skrajšala delovni čas. Poleg tega pa se je v Sloveniji v zadnjem letu krepko povečalo število brezposelnih, ki jih bo kmalu že sto tisoč. Mnogi med njimi so že tako dolgo brezposelni, da bodo kmalu zgubili pravico do denarnega nadomestila. Potem bo socialna stiska njihovih družin še hušja.

Zaradi vsega tega sedaj niso časi za neopametno trošenje denarja, temveč za razumno varčevanje. Moder gospodar bo tudi v tem predprazničnem času pametno obrnil vsak evro, saj bo naslednje leto do njega prišel še težje kot letos. Tudi na nepremičnine in družinsko srebrnino

se ne velja zanašati, saj je v kriznih časih za pošteno ceno težko karkoli prodati.

Na srečo ima veliko ljudi v Slovenskih goricah vsaj košek zemlje, na kateri lahko pridelajo nekaj dodatne hrane zase in za svojo družino. Zato je ljudem na podeželju v kriznih časih nekoliko lažje kot tistim, ki živijo v blokih v mestih in večjih naseljih. Tistim, ki bodo naslednje leto spomladisno skrbno obdelali vso zemljo, ki jo imajo, polti in jeseni zagotovo ne bo žal.

Nekateri ekonomisti pravijo, da lahko gospodarstvo iz krize povleče samo večja proizvodnja, ki bo nato spodbudila večjo proizvodnjo. To je na teoretični in načelni ravni sicer res, seveda pa to ne pomeni, da mora vsak običajen smrtnik potrošiti vse do zadnjega evra. Pametni in preudarni bodo prepustili spodbujanje potrošnje tistim, ki so v tranziciji obogateli, sami pa bodo denar varčevali za še hušje čase, ki se jim ne bo mogoče izogniti. Nekaj je namreč jasno: do svetovne finančne krize je prišlo, ker so bogatini najemali gromozanske kredite ter zapravili, kar še ni bilo ustvarjeno. Zato v naslednjem obdobju milijoni navadnih smrtnikov ne bodo mogli trošiti tistega, kar bodo ustvarili, saj bodo s svojim delom in zaslužkom morali najprej pokriti ustvarjeno izgubo. Kriza bo mimo šele, ko bodo milijoni navadnih smrtnikov in revežev poplačali dolgove, ki jih je neodgovorno ustvarila peščica najbogatijih na svetu. To je sicer žalostno, vendar resnično! Sicer pa to ni nič novega: ali niso skozi vsa zgodovino človeštva za napake kraljev, vladarjev in bogatinov plačevali - reveži?

Tomaž Kšela